

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ
ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
The study of learning achievement in culture of Piphat Mon by using
the cooperative contemplative education theory of grade 10 students
at Thammasatklongluang Witthayakom School

สิริรักษ์ ฟู่เฟื่อง¹, และ สิขณ์เศก ยานเดิม

Siriruk Fufeuang¹, and Sitsake Yanderam

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

¹Email: siriruk.fuf@g.swu.ac.th

Received 2 February 2021; Revised 14 February 2021; Accepted 23 March 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนเรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จัปลากมา 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะพื้นฐาน 1 เรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์มอญอันเป็นองค์ความรู้สำคัญที่ปลูกฝังให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และเป็นฐานของวิถีคิดและจุดรวมของจิตสำนึกในทุกๆระดับได้

คำสำคัญ: กระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา, การเรียนรู้แบบร่วมมือ, วัฒนธรรมปืพาทย์มอญ

Abstract

The purpose of this research were 1) to study of the Learning achievement in culture of Piphat Mon by using The Cooperative Contemplative Education Theory of Grade 10 students at Thammasatklongluang Witthayakom School and 2) to study of satisfaction towards the teaching through by using The Cooperative Contemplative Education Theory of grade 10 students at Thammasatklongluang Witthayakom School. The samples of this research were 39 of Grade 10 student, in the first semester of the 2020 at Thammasatklongluangwitthayakom School.

The results of this study were as follows: 1) the students had achievement after using The Cooperative Contemplative Education Theory higher than before was significant at .01 level. 2) the students satisfied on teaching process followed The Cooperative Contemplative Education Theory the learning package was 4.50 that was the highest level.

Keywords: The Contemplative Education Theory, The Cooperative Learning, The culture of Piphat Mon

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการพัฒนาตามแบบสังคมโลก โดยยึดแนวคิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเป็นหลัก ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาโดยองค์รวมที่มุ่งพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมที่เน้นเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นไปตามที่ ชลลดา ทองทวี (2551) ได้กล่าวว่า การศึกษาที่มุ่งเน้นด้านวิชาการจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง อีกทั้งไม่สามารถนำพาสังคมไปสู่ความสงบ เหตุผลส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการจัดการศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภายนอกที่ให้ความสำคัญทางด้านวัตถุ มากกว่าการเรียนรู้ภายในที่ให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นผู้เรียนจึงไม่ได้เกิดการเรียนรู้ที่มาจากการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้วัฒนธรรมอันดีงามถูกกลืนเลย ในสภาวะที่สังคมไทยเป็นเช่นนี้

การศึกษาที่มุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจ มองเห็นคุณภาพภายในของตัวมนุษย์ ไม่แยกส่วนของความจริง ความดี และความงาม จะเน้นการเรียนรู้จากภายใน คิดและใคร่ครวญจนเกิดความรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในความเป็นธรรมชาติ และเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล ซึ่ง สิริธร ยิ้มประเสริฐ (2563) ได้กล่าวอีกว่า การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน นักเรียนต้องได้เรียนรู้จากรูปแบบการสอนที่เริ่มจากการสังเกตและทำตามตัวแบบจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้การตระหนักถึงจิตสาธารณะเกิดเป็นคุณลักษณะที่คงทนถาวร ด้วยเหตุนี้จิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นทั้งแนวคิดและแนวปฏิบัติ ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงภายในตน การเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร และการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือจากประสบการณ์จริงที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบได้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Slavin Robert E (1987) ว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม มีเป้าหมายให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ ซึ่งวิธีการเรียนรู้วิธีนี้ จะทำให้บทบาทของ

ครูผู้สอนเปลี่ยนไปจากเดิม คือไม่ต้องยึดถือว่าครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและวิธีการดำเนินการที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนรู้สึกว่าจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากการร่วมมือกันเรียนรู้ อันเกิดจากการกระทำของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน การที่ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่สนใจเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลและมีความสุข ดังนั้นหากได้เข้าไปสัมผัสกับกระบวนการเรียนรู้ทั้งจิตปัญญาศึกษาและเรียนแบบร่วมมือ จะทำให้เรามองเห็นความเป็นจริงของมิติภายในจิตใจชัดเจนมากขึ้นและสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้คงทนได้อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวจึงได้นำกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแนวคิดของ เจริญขวัญ นำพา (2554) ที่ได้นำกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาโดยใช้หลักจิตตปัญญา 7C's มาผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ขั้นตอน เนื่องมาจากโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกับเขตโรงงานอุตสาหกรรมและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ทำให้นักเรียนห่างไกลจากแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชาวมอญ ที่เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น ความสำคัญในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน องค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เกิดจากการสังสมประสบการณ์ของคนในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งกับการเรียนด้วยวิธีการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม โดยให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกถึงคุณค่าศิลปวัฒนธรรม รู้ถึงคุณค่าความงาม ความดี สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะให้คงอยู่ อีกทั้งยังเป็นกลไกตัวสำคัญในการฟื้นฟูและสืบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

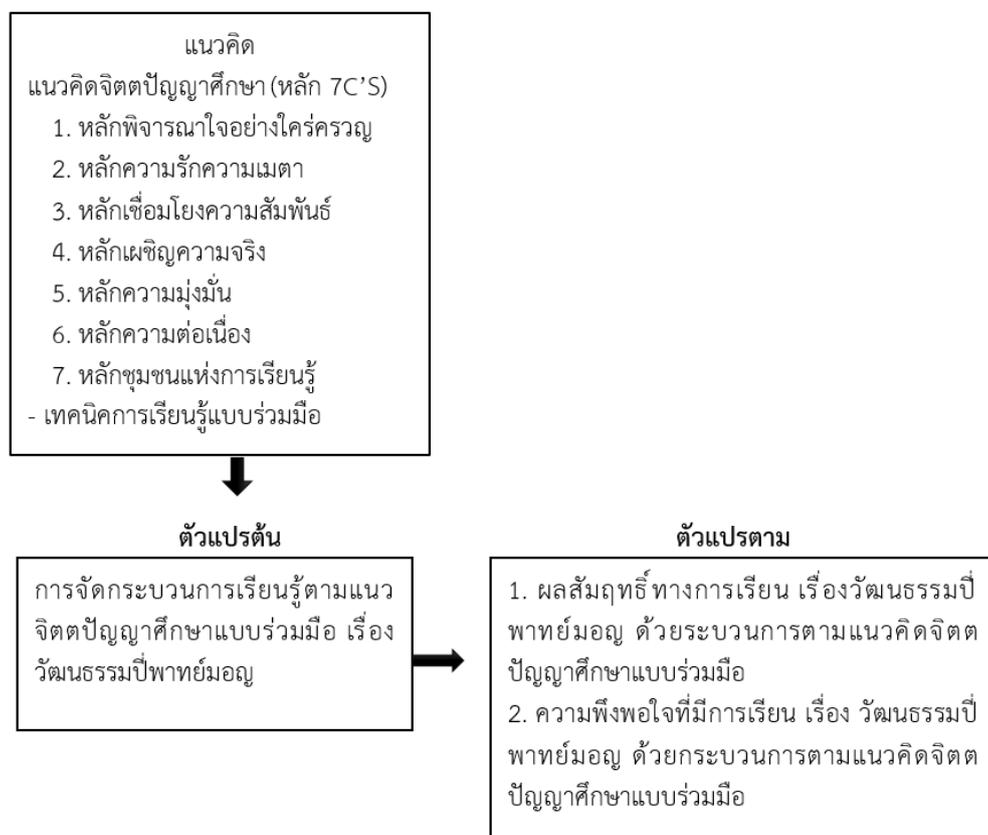
ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญที่ประกอบไปด้วยหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การเรียนการสอนดนตรี หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา คุณค่าของดนตรีศึกษา ลักษณะของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่

ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้น ซึ่งพบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาดนตรีที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นมาใหม่ โดยมีกรอบแนวคิดที่ประกอบไปด้วย แนวคิดและหลักการพื้นฐาน มีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักการที่ยึดถือและตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งจากการไปศึกษาข้อมูลกระบวนการจัดตั้งปัญญาศึกษาของชลลดา ทองทวี (2551) ประกอบไปด้วย 1) ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา 2) หลักการพื้นฐานของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 7 ประการคือ 1) หลักพิจารณาอย่างใคร่ครวญคือ การเข้าสู่ภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการรับรู้ในการเรียนการสอน 2) ความรักความเมตตา คือ การวางพื้นฐานของความเชื่อมั่นในความรัก ความสามารถของความเป็นมนุษย์และความจริงใจซึ่งความจริงใจนั้นสามารถสื่อสารออกมาโดยการสัมผัสได้ด้วยใจทำให้เกิดความสัมพันธ์ในเชิงบวก 3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นการเชื่อมโยงเข้ากับชีวิต การพูดคุยระหว่างครูกับนักเรียน การเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน 4) การเผชิญความจริง คือ การยอมรับในเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้อยู่กับปัจจุบัน 5) ความต่อเนื่อง คือ ขั้นตอนในการเข้าสู่กระบวนการหลัก และการสรุปการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งความต่อเนื่องจะต้องสอดรับกันทุกขั้นตอน 6) ความมุ่งมั่น การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน อีกทั้งยังนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Slavin Robert E (1987) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้อีกกระบวนการหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกันภายในกลุ่ม รู้จักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ ประกอบไปด้วย 1) เทคนิคคู่มือคิดสี่สหาย 2) เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง 3) เทคนิคต่อเรื่องราวจิ๊กซอว์ 4) เทคนิครูปแบบ TGT 5) เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการเรียนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะการที่นักเรียนได้ทำในสิ่งที่สนใจ เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลและมีความสุข ทำให้เห็นชัดถึงความเชื่อมโยงการเรียนรู้และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นมาให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ นอกจากนั้นนักวิชาการยังได้ให้ความสำคัญเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองหรือจากประสบการณ์จริงที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิด ทฤษฎี และบทความที่กล่าวมาข้างต้นมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อประกอบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนเรื่อง วัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ซึ่งสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 21 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 848 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random

Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มด้วยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน จากห้องเรียนทั้งหมด 21 ห้อง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 2) ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะพื้นฐาน 1 เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม โดยกำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง และเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมปีพาทย์มอญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยึดผลการวิเคราะห์ หลักสูตร นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ความเหมาะสมของภาษา โดยใช้ตรรกะความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาระหว่าง .20-.80

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ 4 ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ให้ครอบคลุมด้านเนื้อหา ดังนี้ 1) ด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน 4) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่น ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการวิจัย

1. ปฐมนิเทศ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียน ถึงบทบาทของผู้เรียน บทบาทผู้สอน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีประเมินผลการเรียนรู้และแนวทางการประเมินความพึงพอใจ

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำแบบทดสอบหลังเรียน หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ

4. ดำเนินการประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดลอง จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และจากแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ โดยเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้คือ ทดสอบค่า t-test แบบ dependent sample

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ หลังได้รับการจัดกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ ก่อนการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD = 3.78 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดกระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD = 2.58 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ค่า t มีค่าเท่ากับ 7.24 ซึ่งแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ หลังได้รับการจัดกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01

2. นักเรียนที่เรียนเรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ มีความพึงพอใจอยู่ใน

ระดับมากที่สุด พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจเรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ทุกด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $SD = 0.10$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจดังนี้ 1) ด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้ การกำหนดหลักสูตรและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่มีสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสอดคล้องกับแนวคิดของครุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การสอดคล้องแนวคิดของครุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.53 รองลงมาคือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และมีการกำหนดหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 สรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ และระดับมากจำนวน 2 ข้อ 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.64 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ถัดไปคือ เนื้อหาที่เรียนมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงสภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ในส่วนของเนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และเนื้อหาแต่ละเรื่องมีการแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 3) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสุขสนุกสนานในการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.58 รองลงมาคือ ความหลากหลายของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ถัดไปคือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีการฝึกให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเอง เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ทั้งนี้มีการสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และให้แรงเสริมด้วยการยกย่องชมเชย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการกลุ่มและการระดมพลังสมอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 4) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมของสื่อการสอนและเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.51 รองลงมาคือ ความชัดเจนของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 5) ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความหลากหลายของการวัดผลการเรียนรู้เน้นการวัดผลตามสภาพจริง และจากชิ้นงานที่มอบหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.61 รองลงมาคือ เกณฑ์การประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ถัดมาคือ ความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาและตรงกับตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ เท่ากับ 4.48

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัฒนธรรมปีพาทย์มอญ ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม หลังได้รับการจัด

กระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ ได้มีการนำหลักการ 7C's ซึ่งได้แก่ การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ความรักความเมตตา การเชื่อมโยงสัมพันธ์ การเผชิญความจริง ความต่อเนื่อง ความมุ่งมั่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมโดยผ่านกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนมีสติอยู่กับตัวหรือมีสภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพาสนา จุลรัตน์ (2553) ได้กล่าวว่า กิจกรรมจิตตศิลป์เป็นการบูรณาการกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลป์แขนงต่าง ๆ อาทิ ทัศนศิลป์ ดนตรี ฯลฯ เข้ากับกระบวนการพินิจใคร่ครวญภายในอย่างลึกซึ้ง จากความเชื่อศิลปะคือกระจ่างส่องสะท้อนและเป็นสะพานเชื่อมโยงภาวะภายใน (หรือภาวะจิตไร้สำนึก) สู่การรับรู้ในระดับจิตสำนึกของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะจึงเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความเข้าใจในตนเองและความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นและสรรพสิ่งรอบตัว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับปัญญา จิตใจ และพฤติกรรมตามมา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมและสมดุล สามารถมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นและระหว่างตนเองกับสังคมและโลกธรรมชาติ

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญด้วยกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมผู้วิจัยได้แบ่งความพึงพอใจเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) ด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการสอดแทรกแนวคิดของครุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในหลักสูตร เป็นเพราะนักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ท้องถิ่นและสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพราะภูมิปัญญาจัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่งของมนุษย์สิ่งดังกล่าวสั่งสมงอกงามขึ้นจากรอบรู้ประสบการณ์ผนวกด้วยความเฉียบคมในการหยั่งรู้อย่างลุ่มลึก เพื่อการปรับเปลี่ยนสภาพทรัพยากรและองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมให้เพิ่มพูนคุณค่าขึ้นอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมของตน สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2537) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่เป็นรากฐานของสังคมแต่ละสังคม สามารถเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจเนื้อหาที่เรียนมีเน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียนหลังจัดกระบวนการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนเสมอ 3) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว นักเรียนพึงพอใจในการมีความสุขสนุกสนานในการเรียนเป็นเพราะว่านักเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้จำเป็นต้องผ่านกระบวนการความจริงจัง ความสัมพันธ์ทางสังคมก็มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสุขภายในชีวิต รวมทั้งส่งผลต่อสุขภาพและความยืนยาวของชีวิต เพราะความสัมพันธ์เชื่อมโยงโดยตรงกับอารมณ์ ทำให้เราได้รับความสุข ความพอใจ และความสงบ การที่ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ต้องการที่จะเรียนรู้

ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน เมื่อผู้เรียนมีความสุขก็จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับเจริญขวัญ นาพา (2554) พบว่าเมื่อผู้เรียนมีความสุขแล้วจะทำให้ผู้เรียนตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย

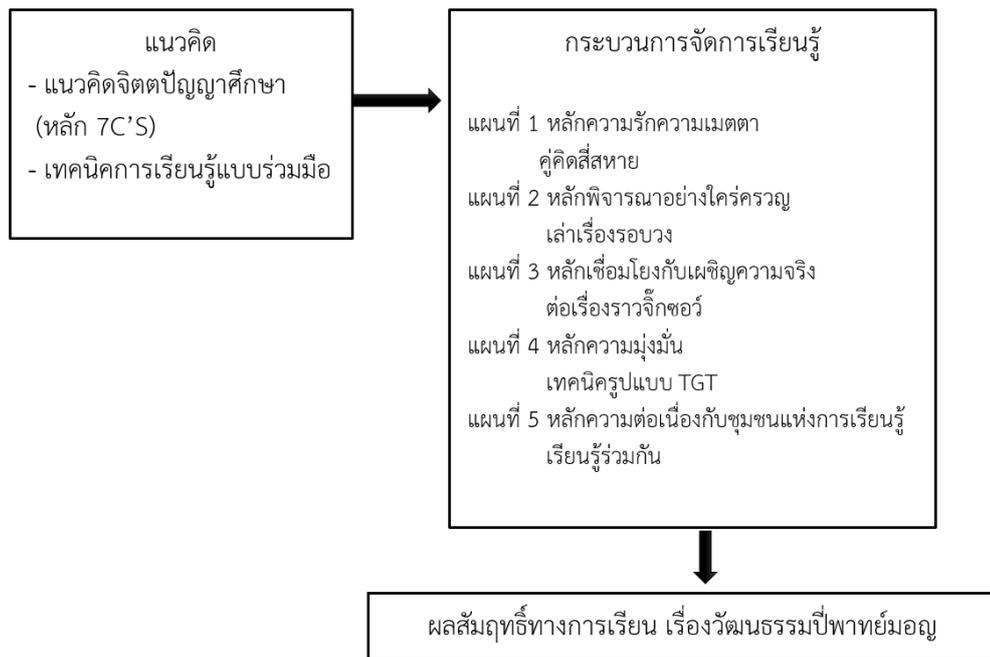
4) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในความเหมาะสมของสื่อการสอนและเนื้อหาเป็นเพราะว่าผู้วิจัยใช้สื่อการสอนที่มีลักษณะเฉพาะตัว สอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ละแผนการเรียนรู้ และนักเรียนเป็นสิ่งที่มิอาจปฏิเสธต่อการรับรู้สื่อการสอน ในการเลือกสื่อการสอนต้องพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น อายุ เพศ ความถนัด ความสนใจ ระดับสติปัญญา วัฒนธรรม และประสบการณ์เดิม ดังนั้นการเลือกสื่อการสอนที่ให้เนื้อหาสาระครอบคลุมตามเนื้อหาที่จะสอน มีการให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และมีรายละเอียดมากเพียงพอที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5) ด้านการประเมินผลพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในความหลากหลายของการวัดผลการเรียนรู้ เน้นการวัดผลตามสภาพจริง และจากชิ้นงานที่มอบหมาย เป็นเพราะการประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับนักเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินผลตามสภาพจริงยังเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและรอบด้าน

สรุปได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่หลากหลายภายใต้หลัก 7C's ของจิตตปัญญาศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอดผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แท้จริงนั้นคือการนำคตินิยม ความเชื่อ หลักการพื้นฐานที่เกิดจากการสั่งสมและสืบทอดกันมาแต่บรรพกาลหรือขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ และจริยธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงาม และความเป็นระเบียบแบบแผนที่เคยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจึงทำให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนวิทยากรท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้นักเรียนมีสติ คิดใคร่ครวญ และกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศแห่งความรักความเมตตาทำให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูกับนักเรียน ได้รู้จักเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนที่จะจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและเชื่อมโยงสู่ความรู้ที่เป็นสากลในท้องถิ่นมีสิ่งดี ๆ มากมายที่ถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่องสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ นอกจากความรู้ที่ได้รับแล้วการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนย่อมช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย ยิ่งหากให้นักเรียนได้นำความรู้มาใช้เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาท้องถิ่นด้วยแล้วย่อมจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องที่เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุปองค์ความรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อกระบวนการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การเรียนรู้แบบร่วมมือ วัฒนธรรมป๊อปทฤษฎีและได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ดังแผนภาพที่ 2

กระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ เรื่องวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ มีทั้งหมด 5 แผนการเรียนจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนที่ 1 หลักความรักความเมตตา กิจกรรมนี้เป็นการสร้างความพร้อมในการเรียนรู้โดยให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมและเดินทักทายกัน โอบกอด สัมผัสมือ หรือส่งยิ้มให้กัน พร้อมกับการเรียนรู้ในกิจกรรมกลุ่มที่ใช้เทคนิคคูคิดสี่สหาย เน้นให้นักเรียนตอบคำถามหรือตอบปัญหาด้วยตนเองก่อนแล้วจับคู่กับเพื่อน นำคำตอบไปผลัดกันอธิบายคำตอบด้วยความมั่นใจ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

แผนที่ 2 หลักพิจารณาอย่างใคร่ครวญ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้มีสติอยู่กับตัว ด้วยการนั่งสมาธิและสวดมนต์ไหว้พระ ตั้งใจฟังพระวิทยากรภายในวัดให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ภายนอกเชื่อมโยงกับตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นด้วยการใช้เทคนิคการเล่าเรื่องรอบวง

แผนที่ 3 หลักเชื่อมโยงความสัมพันธ์และหลักเผชิญความจริง เป็นการจับคู่วาดภาพเล่าเรื่องในความจริงที่นักเรียนประทับใจภายในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนการเข้ากับชีวิต พร้อมกับเลือกใช้เทคนิคการต่อเรื่องราวแบบจิ๊กซอว์ โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมปีพาทย์มอญ จึงทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในวัฒนธรรมที่ตนเองอาศัยอยู่

แผนที่ 4 หลักความมุ่งมั่น ให้นักเรียนวาดเส้นสัมผัสรูปห้องมอญวงใหญ่ เพื่อฝึกให้มีสติและมีความมุ่งมั่นในการร่วมกิจกรรม ไม่รู้สึกท้อแท้ในสิ่งที่ตนเองไม่ถนัด โดยเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนจะเป็นเครื่องเครื่องดนตรีมอญ หน้าที่ในการบรรเลง และการประสมวง จึงเหมาะสมกับเทคนิค TGT ซึ่งลักษณะของเทคนิค TGT จะเป็นรูปแบบการเข้าแข่งขันเพื่อแลกกับคะแนนนำพามาสู่ความชนะให้กับสมาชิกในกลุ่มของตนเอง อีกทั้งยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่นักเรียนได้รับคะแนนสูงสุด

แผนที่ 5 หลักความต่อเนื่องและหลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะเปิดรูปภาพที่ได้ไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก พร้อมทั้งตั้งคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อให้เกิดความรู้อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงแรก ร่วมกับการใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม อันทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นองค์รวมและสมดุลที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การทำกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาในบางกิจกรรมใช้เวลานาน ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังเช่น หลักการความรักความเมตตาเหมาะกับการทำกิจกรรม ทักทายในการพบกันครั้งแรก เพื่อให้นักเรียนได้ทำความรู้จักกัน และมีความพร้อมในการที่จะรับรู้สิ่งใหม่ที่จะเกิดขึ้น
2. ครูผู้สอนควรเลือกใช้การจัดการเรียนแบบร่วมมือที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนได้มีความสุขกับการจัดการเรียนการสอน
3. ควรมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในกระบวนการกลุ่ม โดยมีการจดบันทึกและเก็บข้อมูลระหว่างการเรียน และนำข้อมูลนั้นมาเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน
4. ควรเลือกสถานที่ที่มีความสงบเพื่อเหมาะสมต่อการการใช้สมาธิในการคิดใคร่ครวญ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในกระบวนการฝึกฝน ศิลปะดนตรี ซึ่งมีผลต่อการพัฒนามิติภายในเป็นองค์รวม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สามารถจัดควบคู่ไปในรูปแบบ การศึกษาคู่ขนานได้
3. ควรมีการศึกษาเจตคติของนักเรียนโดยใช้กระบวนการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการปลูกฝังและ ส่งเสริมเจตคติที่ดีให้กับนักเรียน
4. ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- เจริญขวัญ น้าพา. (2554). ผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการเชื่อมโยง และความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชลลดา ทองทวี และคณะ. (2551). จิตตปัญญาพหุภาษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญา ศึกษาเบื้องต้น. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเวศ วะสี. (2537). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พาสณา จุลรัตน์. (2553). ผลกระทบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา ศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสุขในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิริธร ยิ้มประเสริฐ. (2563) การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน
สมเด็จเจ้าพระยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Slavin Robert E. (1987). Cooperative Learning and Cooperative School. *Education Leadership.*,
45(3), 7-13.

